รู้ไว้ใช้ว่า
เล่ม 2

เป็นหนี้ แต่ไม่จำเป็นต้องยอมทุกอย่าง

ทนายกรณ์ ศิริย์

รู้ไว้ใช้ว่า

เล่ม 2

เป็นหนี้ แต่ไม่จำเป็นต้องยอมทุกอย่าง

คู่มือกฎหมายสำหรับประชาชน

ทนายกรณ์ ศิริย์

ข้อมูลหนังสือ

รู้ไว้ใช้ว่า เล่ม 2 เป็นหนี้ แต่ไม่จำเป็นต้องยอมทุกอย่าง

ผู้เขียน ทนายกรณ์ ศิริย์

ฉบับดิจิทัล เผยแพร่ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2569

ราคา 199 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ห้ามคัดลอก ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใด โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้เขียน เว้นแต่การกระทำที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น การอ้างอิงบางตอนตามสมควรเพื่อการวิจารณ์ การศึกษา หรือการรายงานข่าว โดยระบุที่มา แบบหนังสือในเล่ม ผู้ซื้อคัดลอกและปรับใช้กับเรื่องของตนเองได้

จัดทำและจัดจำหน่ายโดยผู้เขียน

หมายเหตุถึงผู้อ่าน

หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือกฎหมายสำหรับประชาชน ตัวละครและเรื่องเล่าประกอบเป็นเรื่องสมมติ ใช้เพื่อแยกประเด็นและเตรียมข้อมูล ไม่ได้มาจากคดีหรือลูกความของผู้เขียน หากชื่อหรือรายละเอียดใดคล้ายบุคคลหรือเหตุการณ์จริง เป็นความบังเอิญ

ข้อมูลกฎหมาย ขั้นตอน และช่องทางบริการในเล่มตรวจ ณ เดือนพฤศจิกายน 2569 และอาจเปลี่ยนแปลงได้ ควรตรวจกับหน่วยงานอีกครั้งก่อนใช้ และยึดวันนัดหรือกำหนดเวลาในเอกสารจริงเป็นสำคัญ

เนื้อหาในเล่มไม่ใช่คำแนะนำทางกฎหมายสำหรับกรณีของผู้อ่านโดยเฉพาะ ผู้ที่มีปัญหาทางกฎหมายในเรื่องจริงควรปรึกษาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย

สารบัญ

คำนำและวิธีใช้หนังสือ 7

วิธีใช้หนังสือเล่มนี้ 9

บทที่ 1 เงินกู้ 10,000 บาทที่ไม่มีวันหมด 11

บทที่ 2 เป็นหนี้จริง แต่เจ้าหนี้มีสิทธิแค่ไหน 22

บทที่ 3 เจ้าหนี้แบบไหนอยู่ภายใต้กฎหมายทวงถามหนี้ 29

บทที่ 4 ไม่มีเงินจ่ายตามนัด จะถูกจับติดคุกหรือไม่ 42

บทที่ 5 โทรทวงหนี้วันละสิบครั้ง เจ้าหนี้ทำได้หรือไม่ 55

บทที่ 6 โทรหาแม่ โทรหาที่ทำงาน เจ้าหนี้มีสิทธิเปิดเผยเรื่องหนี้แค่ไหน 66

บทที่ 7 โพสต์ประจานลูกหนี้ ใครจะกลายเป็นจำเลย 76

บทที่ 8 ขู่จับ ขู่ยึดทรัพย์ และหมายศาลปลอม 88

บทที่ 9 เงินกู้ 10,000 บาท ดอกเบี้ย 40,000 บาท 100

บทที่ 10 จ่ายดอกเบี้ยเกินเงินต้นแล้ว ต้องจ่ายต่อหรือได้เงินคืน 110

บทที่ 11 กู้เงินผ่านแอป แล้วถูกข่มขู่คนในโทรศัพท์ 121

บทที่ 12 หนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อในระบบ ต่างจากหนี้นอกระบบอย่างไร 131

บทที่ 13 เจรจาปิดหนี้อย่างไร ไม่ให้เสียเปรียบ 143

บทที่ 14 เจ้าหนี้ไม่หยุดคุกคาม แจ้งความและร้องเรียนได้อย่างไร 154

บทที่ 15 ได้รับหมายศาล ถูกฟ้องเรียกหนี้ ต้องต่อสู้อย่างไร 166

บทที่ 16 ศาลพิพากษาแล้ว เจ้าหนี้จะยึดทรัพย์และอายัดเงินเดือนได้แค่ไหน 178

บทที่ 17 คนค้ำประกันต้องรับผิดแทนลูกหนี้ทุกอย่างหรือไม่ 192

บทที่ 18 สามสิบคำถามยอดฮิตเรื่องหนี้ เจ้าหนี้ และการทวงถาม **207**
บทที่ 19 รวมแบบหนังสือตรวจสอบยอดหนี้ ร้องเรียน และยืนยันการชำระ **219**
บทที่ 20 แผนจัดการหนี้และรักษาสิทธิภายใน 30 วัน **232**
บันทึกท้ายเล่มและแหล่งอ้างอิง **248**
เกี่ยวกับผู้เขียน **260**

คำนำและวิธีใช้หนังสือ

บางคนเป็นหนี้เพราะใช้เงินเกินตัว

บางคนเป็นหนี้เพราะค้าขายขาดทุน

บางคนต้องกู้เงินมารักษาคนในครอบครัว

บางคนยืมเงินเพียงไม่กี่พันบาท แต่ต้องจ่ายดอกเบี้ยจนมากกว่าเงินต้นหลายเท่า

หนี้ของแต่ละคนมีที่มาไม่เหมือนกัน

แต่เมื่อถึงวันที่ไม่สามารถชำระเงินได้ตามนัด หลายคนกลับต้องเผชิญสิ่งที่คล้ายกัน

โทรศัพท์ทวงหนี้ตลอดวัน

ข้อความข่มขู่

การนำรูปภาพไปประจาน

การติดต่อคนในครอบครัว

หรือคำขู่ว่าจะให้ตำรวจมาจับ หากไม่หาเงินมาจ่ายภายในวันนั้น

ความกลัวทำให้ลูกหนี้บางคนยอมจ่ายเงินโดยไม่ตรวจสอบว่ายอดหนี้ถูกต้องหรือไม่

บางคนไปกู้เงินจากเจ้าหนี้รายใหม่เพื่อนำมาจ่ายรายเก่า

และบางคนยอมลงชื่อในสัญญาฉบับใหม่ ทั้งที่ยังไม่เข้าใจผลทางกฎหมาย

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อสนับสนุนให้ใครกู้เงินแล้วไม่คืน

เพราะหากมีหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย ลูกหนี้ย่อมมีหน้าที่ต้องชำระตามข้อตกลงและบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

แต่ขณะเดียวกัน เจ้าหนี้ก็ไม่ได้มีอำนาจทำทุกอย่างกับลูกหนี้เพียงเพราะอีกฝ่ายยังไม่ชำระเงิน

การเป็นหนี้ไม่ใช่การยินยอมให้ใครละเมิดศักดิ์ศรี ชื่อเสียง ร่างกาย หรือสิทธิของเราได้ตามใจชอบ

เราจะเรียนรู้เรื่องนี้ผ่านชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่ง

เธอไม่ได้เป็นคนมีเงินมาก

ไม่ได้มีความรู้กฎหมาย

และไม่เคยคิดว่าวันหนึ่งจะต้องนับเงินที่ตนจ่ายไปแล้วทีละรายการ เพื่อพิสูจน์ว่าเจ้าหนี้กำลังเรียกเงินเกินกว่าที่กฎหมายอนุญาตหรือไม่

ผู้หญิงคนนั้นชื่อว่า **นิด**

วิธีใช้หนังสือเล่มนี้

หนังสือ ใช้ เรื่อง สมมติ ของ นิด แม่ค้า ร้านอาหาร ดาว ผู้ค้ำประกันให้น้องชาย และเมย์ ผู้ใช้แอปเงินกู้ เพื่ออธิบายกฎหมายและการจัดหลักฐาน ตัวละคร สถานที่ และบทสนทนาไม่ได้เป็นคำวินิจฉัยคดีจริง

อ่านตามลำดับเพื่อเห็นเส้นทางจากเงินกู้ถึงการรับมือคดี หรือเปิดตามปัญหาที่กำลังพบได้ดังนี้

ปัญหา	บทที่ควรเริ่มอ่าน
กลัวถูกจับเพราะไม่มีเงินคืน	2–4
ถูกโทรรบกวน ติดต่อครอบครัว หรือประจาน	5–8 และ 14
สงสัยดอกเบี้ยและยอดที่จ่ายไปแล้ว	9–10
เงินกู้ผ่านแอปหรือสินเชื่อในระบบ	11–12
เจรจา ได้รับหมายศาล หรือถูกบังคับคดี	13 และ 15–16
ถูกเรียกเงินในฐานะผู้ค้ำประกัน	17
ต้องการคำตอบสั้น แบบหนังสือ หรือแผนลงมือ	18–20

เส้นเรื่องของนิดใช้เงินกู้ก้อนเดียว 10,000 บาท ถูกเรียกดอกเบี้ยสัปดาห์ละ 2,000 บาท และชำระไปแล้วสิบครั้ง รวม

20,000 บาท ตัวอย่างคำนวณอื่นจะแสดงว่าเป็นสมมติฐาน ไม่ใช่เงินกู้เพิ่มของนิด

เนื้อหาอธิบายกฎหมายทั่วไปและแหล่งทางการที่ตรวจถึงวันที่ระบุ กรณีจริงต้องอ่านสัญญา หลักฐาน คำสั่ง และกฎหมายที่ใช้ในวันเกิดเหตุร่วมกัน โดยเฉพาะก่อนลงชื่อรับสภาพหนี้ ยอมความ หรือดำเนินคดี

หากมีหมายศาล คำสั่งอายัด กำหนดร้องทุกข์ หรือภัยคุกคาม ให้จัดการเรื่องเร่งด่วนนั้นทันที แผน 30 วันท้ายเล่มเป็นเครื่องมือจัดระเบียบงาน ไม่ได้ขยายกำหนดเวลาทางกฎหมาย

แบบหนังสือในเล่มเป็นแบบร่างสำหรับปรับข้อมูล ไม่ใช่แบบฟอร์มราชการหรือคำสัญญาว่าจะได้รับผลตามที่ร้องขอ ควรเก็บสำเนาที่ส่งจริงและหลักฐานผู้รับทุกครั้ง

บทที่ 1

เงินกู้ 10,000 บาทที่ไม่มีวันหมด

1.1 วันที่โทรศัพท์ดังเป็นครั้งที่สิบเจ็ด

เวลา 21.43 น.

เสียงโทรศัพท์ดังขึ้นอีกครั้ง

นิดนั่งอยู่หลังร้านอาหารตามสั่งเล็ก ๆ ที่เธอเปิดขายมากว่าสามปี

วันนี้ลูกค้าไม่มากนัก รายได้หลังหักค่าของและค่าใช้จ่ายเหลืออยู่เพียงไม่กี่ร้อยบาท

เธอมองหน้าจอโทรศัพท์

ชื่อที่ปรากฏคือ พี่ชัย

นิดไม่อยากรับสาย

ไม่ใช่เพราะเธอไม่รู้จักเขา แต่เพราะรู้ดีว่าเขาจะพูดอะไร

โทรศัพท์หยุดดังไปครู่หนึ่ง

ก่อนจะดังขึ้นอีก

ครั้งนี้นิดตัดสินใจรับ

“ว่าไงนิด เงินพี่ล่ะ”

“พี่ชัยคะ วันนี้หนูขายของไม่ดีเลย ขออีกสองวันได้ไหม”

“พูดแบบนี้มาหลายรอบแล้วนะ”

“หนูรู้ค่ะ แต่หนูไม่มีจริง ๆ”

“ถ้าไม่มี พรุ่งนี้พี่จะไปหาที่ร้าน”

“อย่าเพิ่งมานะคะ หนูขอร้อง”

ปลายสายเงียบไปครู่หนึ่ง

ก่อนที่พี่ชัยจะพูดด้วยน้ำเสียงแข็งกร้าว

“ถ้าพรุ่งนี้ไม่ได้ จะโพสต์ให้คนทั้งตลาดรู้ว่าเธอเป็นหนี้แล้วไม่ยอมจ่าย”

นิดรู้สึกเหมือนมีอะไรหนัก ๆ กดอยู่บนหน้าอก

เธอไม่ได้กลัวเพียงการถูกทวงเงิน

แต่กลัวว่าลูกค้าจะเห็นข้อความนั้น

กลัวว่าคนในตลาดจะพูดถึงเธอ

และกลัวว่าแม่ซึ่งอาศัยอยู่ต่างจังหวัดจะทราบเรื่องจากคนอื่น

“หนูไม่ได้จะหนีนะคะ”

“ถ้าไม่หนีก็หาเงินมาจ่าย”

สายถูกตัดไป

นิดวางโทรศัพท์ลงบนโต๊ะ

ก่อนจะเปิดแอปธนาคารเพื่อตรวจสอบว่าตนเองจ่ายเงินให้พี่ชัยไปแล้วเท่าไร

1.2 จุดเริ่มต้นของเงินกู้

เรื่องทั้งหมดเริ่มขึ้นก่อนหน้านั้นราวสิบสัปดาห์

ตู้เย็นขนาดใหญ่ในร้านของนิดเสียกะทันหัน

ช่างแจ้งว่าต้องเปลี่ยนอุปกรณ์หลายอย่าง และมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าที่เธอเตรียมไว้

นิดมีเงินเก็บเพียงเล็กน้อย

ถ้าไม่ซ่อมตู้เย็น เธอจะเก็บวัตถุดิบไม่ได้ และอาจต้องหยุดขายอาหารหลายวัน

เธอจึงตัดสินใจขอยืมเงินจากพี่ชัย

พี่ชัยเป็นคนที่รู้จักกับพ่อค้าแม่ค้าในตลาด

หลายคนเคยยืมเงินจากเขา

บางคนเรียกว่าเงินหมุน

บางคนเรียกว่าเงินรายวัน

นิดไม่เคยกู้เงินจากพี่ชัยมาก่อน

วันนั้นเธอเดินเข้าไปหาเขาและพูดว่า

“พี่ชัย หนูขอยืมเงิน 10,000 บาทได้ไหมคะ”

พี่ชัยตอบทันที

“ได้สิ แต่ต้องส่งดอกให้ตรงเวลานะ”

“ดอกเท่าไรคะ”

“อาทิตย์ละสองพัน”

นิดลังเล

“แล้วเงินต้นล่ะคะ”

“มีเมื่อไรก็เอามาคืน ระหว่างนี้จ่ายดอกไปก่อน”

นิดรู้ว่าดอกเบี้ยสูง

แต่ในเวลานั้นเธอคิดเพียงว่าหากร้านกลับมาเปิดขายได้ตามปกติ คงหาเงินมาปิดหนี้ได้ไม่ยาก

เธอจึงตกลง

พี่ชัยโอนเงิน 10,000 บาทเข้าบัญชี

นิดนำเงินไปซ่อมตู้เย็น

และเริ่มจ่ายเงินตามที่ตกลงกัน

1.3 สิบสัปดาห์ที่เงินต้นไม่เคยลด

สัปดาห์แรก นิดจ่าย 2,000 บาท

สัปดาห์ที่สอง เธอจ่ายอีก 2,000 บาท

สัปดาห์ที่สามก็เช่นกัน

ทุกครั้งที่จ่าย พี่ชัยจะส่งข้อความมาว่าได้รับเงินแล้ว

แต่เมื่อใดที่นิดถามถึงยอดเงินต้น เขาจะตอบเหมือนเดิม

“ต้นยังอยู่หนึ่งหมื่น”

จนกระทั่งผ่านไปสิบสัปดาห์

นิดเปิดรายการโอนเงินและพบว่าเธอจ่ายเงินให้พี่ชัยรวม 20,000 บาทแล้ว

แต่พี่ชัยยังเรียกเงินต้นอีก 10,000 บาท

เธอจ้องตัวเลขอยู่เป็นเวลานาน

เงินกู้ 10,000 บาท

จ่ายไปแล้ว 20,000 บาท

แต่ยังถูกเรียกเงินอีก 10,000 บาท

นิดเริ่มรู้สึกว่าตนเองกำลังตกอยู่ในวงจรที่ไม่มีวันสิ้นสุด

เธอไม่รู้ว่ากฎหมายอนุญาตให้เจ้าหนี้ทำเช่นนี้ได้หรือไม่

และไม่รู้ว่าเงินที่จ่ายไปแล้วจะนำมาหักเงินต้นได้หรือเปล่า

สิ่งเดียวที่เธอรู้คือ หากยังต้องจ่ายอีกสัปดาห์ละ 2,000 บาท ร้านอาหารของเธออาจไปต่อไม่ไหว

1.4 คำขู่ที่ทำให้นิดกลัวมากกว่าเรื่องเงิน

เช้าวันต่อมา

นิดกำลังทอดไข่ดาวให้ลูกค้า

โทรศัพท์ดังขึ้นอีกครั้ง

เธอไม่ได้รับสาย เพราะกำลังทำอาหาร

ไม่ถึงห้านาที โทรศัพท์ก็ดังอีก

คราวนี้เป็นข้อความ

“ถ้าวันนี้ไม่จ่าย จะไปบอกแม่เธอ”

นิดหยุดมือ

แม่ของเธออายุเกือบหกสิบปี และไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินครั้งนี้

นิดไม่เคยให้แม่ค้ำประกัน

ไม่ได้ขอให้แม่รับผิดแทน

และไม่ได้ต้องการให้แม่เดือดร้อน

แต่พี่ชัยมีเบอร์โทรศัพท์แม่ของเธอ เพราะเคยรู้จักกันมาก่อน

ไม่นานนัก โทรศัพท์ของแม่ก็ดังขึ้นจริง

“นิด แม่มีเรื่องจะถาม”

“อะไรคะแม่”

“ชัยโทรมาบอกว่าลูกเป็นหนี้เขา แล้วไม่ยอมจ่าย”

นิดน้ำตาคลอ

“หนูจ่ายเขาไปแล้วตั้งเยอะ”

“แล้วทำไมเขาบอกว่าลูกยังเป็นหนี้อีก”

นิดไม่รู้จะตอบอย่างไร

เธอพยายามอธิบายเรื่องเงินต้นและดอกเบี้ย แต่แม่ก็ไม่เข้าใจว่าทำไมเงินกู้เพียงหนึ่งหมื่นบาทจึงกลายเป็นเรื่องใหญ่ขนาดนี้

หลังจากวางสาย นิดได้รับข้อความอีกฉบับจากพี่ชัย

“เห็นไหม ถ้าคุยกับเธอไม่รู้เรื่อง ก็ต้องคุยกับแม่เธอ”

นิดรู้สึกโกรธ

แต่ก็ยังกลัว

เธอคิดว่าตนเป็นหนี้ จึงไม่แน่ใจว่ามีสิทธิห้ามเจ้าหนี้ทำอะไรได้บ้าง

1.5 เป็นหนี้แล้ว เจ้าหนี้มีสิทธิทุกอย่างจริงหรือ

นี่คือคำถามสำคัญที่สุดของบทนี้

เมื่อคนคนหนึ่งกู้เงินจากผู้อื่นและมีหนี้ที่ต้องชำระ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย

แต่สิทธิเรียกร้องเงินไม่ได้หมายความว่าเจ้าหนี้มีอำนาจข่มขู่ ประจาน ใช้ความรุนแรง หรือกระทำการละเมิดสิทธิของลูกหนี้ตามใจชอบ

ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดวิธีการและข้อห้ามสำหรับผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย เช่น การคุกคาม ข่มขู่ ดูหมิ่น เปิดเผยความเป็นหนี้แก่บุคคลอื่นโดยไม่เข้าเงื่อนไข และการทวงถามที่ไม่เป็นธรรม

แต่มีข้อควรระวังอย่างหนึ่ง

กฎหมายฉบับนี้มีนิยามผู้ทวงถามหนี้ไว้โดยเฉพาะ ไม่ใช่เจ้าหนี้ทุกคนที่ให้ยืมเงินเพียงครั้งเดียวจะอยู่ในขอบเขตเดียวกันทั้งหมด

สำหรับกรณีของพี่ชัย ซึ่งมีพฤติการณ์ให้กู้ยืมเงินแก่พ่อค้าแม่ค้าเป็นประจำ ต้องตรวจสอบลักษณะการประกอบกิจการและข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าเข้าข่ายผู้ให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติหรือไม่

หากเข้าเกณฑ์ บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการทวงถามหนี้ย่อมมีความสำคัญโดยตรง

แม้กรณีใดไม่เข้าขอบเขตพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ การข่มขู่ หมิ่นประมาท หรือการกระทำที่ละเมิดสิทธิผู้อื่นก็ยังอาจมีความรับผิดตามกฎหมายอื่นได้ ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์

1.6 ปัญหาของนิดมีสามเรื่อง ไม่ใช่เรื่องเดียว

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ทั้งหมด ปัญหาของนิดสามารถแยกออกเป็นสามส่วน

เรื่องที่หนึ่ง — หนี้เงินกู้ นิดได้รับเงิน 10,000 บาทจริง จึงต้องตรวจสอบภาระหนี้เงินต้นและข้อตกลงที่มีผลตามกฎหมาย

เรื่องที่สอง — ดอกเบี้ย พี่ชัยเรียกดอกเบี้ยสัปดาห์ละ 2,000 บาท ต้องตรวจสอบอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย ผลของข้อตกลงที่ไม่ชอบ และเงินที่นิดชำระไปแล้ว

เรื่องที่สาม — การทวงถามหนี้ การโทรทวง การติดต่อแม่ และการขู่ประจาน ต้องตรวจสอบลักษณะการกระทำและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแยกจากความมีอยู่ของหนี้

นี่เป็นสิ่งที่หนังสือเล่มนี้ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจ

เราไม่ควรนำเรื่องทั้งหมดมาปะปนกัน

เพราะการที่เจ้าหนี้ทวงถามหนี้โดยไม่ชอบ ไม่ได้ทำให้หนี้เงินต้นที่มีอยู่โดยชอบทั้งหมดหายไปโดยอัตโนมัติ

และการที่ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระเงินต้น ก็ไม่ได้ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยเกินกฎหมายหรือทวงหนี้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย

1.7 คืนที่นิดหยุดกลัวตัวเลข

เวลา 23.10 น.

นิดนำสมุดบัญชีและโทรศัพท์มือถือมาวางบนโต๊ะ

เธอเริ่มจดข้อมูลลงในกระดาษ

วันที่กู้เงิน

จำนวนเงินที่ได้รับ

วันที่ชำระเงินแต่ละครั้ง

จำนวนเงินที่จ่าย

ข้อความจากเจ้าหนี้

และยอดหนี้ที่ถูกเรียกเพิ่มเติม

เมื่อเขียนเสร็จ นิดพบว่าตนเองมีหลักฐานมากกว่าที่คิด

เธอมีรายการรับเงินกู้ 10,000 บาท

มีรายการชำระเงินสิบครั้ง

มีข้อความที่พี่ชัยเรียกดอกเบี้ย

และมีข้อความขู่ว่าจะโพสต์ประจาน

นิดยังไม่รู้ว่าคดีของตนจะมีผลอย่างไร

แต่เธอเริ่มเข้าใจว่าปัญหานี้ไม่ได้มีเพียงคำถามว่าเธอจะหาเงินมาจ่ายอีกเมื่อไร

ยังมีคำถามเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของดอกเบี้ยและความชอบด้วยกฎหมายของวิธีการทวงถามหนี้ด้วย

เธอจึงเขียนข้อความบนหน้าสุดท้ายของสมุดว่า

ฉันเป็นหนี้จริง แต่ไม่ได้หมายความว่าฉันต้องยอมทุกอย่าง

ความรู้จากบทที่ 1

การกู้เงินทำให้เกิดหน้าที่ต้องชำระหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่ได้ทำให้ลูกหนี้สูญเสียสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการทวงหนี้ที่ผิดกฎหมาย

ก่อนตัดสินใจชำระเงินเพิ่มเติมหรือทำสัญญาฉบับใหม่ ควรตรวจสอบเงินต้น ดอกเบี้ย ประวัติการชำระ และพฤติการณ์การทวงถามแยกออกจากกัน

‘แหล่งอ้างอิงประจำบท: S01, S02 (ดูท้ายเล่ม)’

บทที่ 2

เป็นหนี้จริง แต่เจ้าหนี้มีสิทธิแค่ไหน

2.1 ความจริงสองด้านที่ต้องยอมรับ

เช้าวันต่อมา นิดนั่งนับเงินรายได้จากการขายอาหาร

เธอรู้ว่าตนกู้เงินจากพี่ชัยมาจริง

ไม่มีใครปลอมลายมือชื่อเธอ

ไม่มีใครแอบนำบัญชีเธอไปกู้เงิน

และเธอได้รับเงิน 10,000 บาทไปใช้ซ่อมตู้เย็นจริง

นิดจึงไม่คิดจะปฏิเสธเรื่องการกู้ยืม

แต่เธอเริ่มสงสัยว่าดอกเบี้ยที่พี่ชัยเรียกนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

หากดอกเบี้ยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เงินที่เธอจ่ายไปแล้วควรได้รับการพิจารณาอย่างไร

และหากเจ้าหนี้ทวงหนี้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย จะมีผลต่อหนี้ส่วนใดบ้าง

ทั้งสามคำถามเป็นเรื่องที่ต้องแยกวิเคราะห์

2.2 หนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายยังคงต้องชำระ

หลักพื้นฐานของการกู้ยืมเงินคือ ผู้กู้ได้รับเงินจากผู้ให้กู้และมีหน้าที่คืนเงินตามกฎหมายและข้อตกลงที่มีผลบังคับได้

หาก ลูกหนี้ ผิดนัด ชำระ เจ้าหนี้ อาจ ใช้ สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย รวมถึงการฟ้องคดีแพ่งเมื่อมีเงื่อนไขครบถ้วน

แต่การผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ตามปกติไม่ใช่ความผิดฐานฉ้อโกงโดยอัตโนมัติ

การฉ้อโกงต้องพิจารณาพฤติการณ์หลอกลวงโดยทุจริตและองค์ประกอบตามกฎหมาย ไม่ใช่ใช้เพียงข้อเท็จจริงว่าเมื่อถึงกำหนดแล้วลูกหนี้ไม่มีเงินคืน

สำนักงานกิจการยุติธรรมอธิบายว่า การยืมเงินแล้วไม่คืนตามข้อตกลงเป็นปัญหาหนี้ที่โดยหลักต้องใช้กระบวนการทางแพ่ง เว้นแต่มีข้อเท็จจริงที่เข้าองค์ประกอบความผิดอาญาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

2.3 หนี้เงินต้นกับดอกเบี้ยต้องตรวจสอบแยกกัน

ในกรณีของนิด มีข้อเท็จจริงสามส่วนที่ควรบันทึกไว้

รายการ	จำนวนเงิน
เงินที่ได้รับจากพี่ชัย	10,000 บาท
เงินที่ชำระรวมสิบครั้ง	20,000 บาท
เงินที่พี่ชัยยังเรียกเพิ่มเติม	10,000 บาท

ตารางนี้เป็นเพียงบันทึกธุรกรรม ไม่ใช่ข้อยุติว่าจำนวนหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายยังเหลืออยู่เท่าใด

เพราะต้องตรวจสอบข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ย ผลของการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา และการนำเงินที่ชำระไปแล้วมาคำนวณตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการกู้ยืมเงินทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ภายใต้กฎหมายหรือหลักเกณฑ์พิเศษ ผู้ให้กู้ไม่อาจเรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ส่วนสินเชื่อของผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตบางประเภทอาจมีเพดานอัตราตามกฎหมายเฉพาะ เช่น สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่คิดดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมรวมกันได้ไม่เกินร้อยละ 25 ต่อปีตามหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับ

จึงไม่ควรสอนประชาชนว่าดอกเบี้ยเงินกู้ทุกประเภทต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสินเชื่อในระบบที่มีกฎหมายเฉพาะ

2.4 เจ้าหนี้เรียกเงินคืนได้ แต่ไม่มีสิทธิลงโทษลูกหนี้เอง

สมมติว่านิดผิดนัดชำระหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมายจริง

พี่ชัยอาจมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ และหากตกลงกันไม่ได้ก็อาจใช้กระบวนการฟ้องคดีตามกฎหมาย

แต่การเป็นเจ้าหนี้ไม่ได้ทำให้มีอำนาจจับลูกหนี้ ยึดทรัพย์ด้วยตนเองโดยปราศจากสิทธิ หรือข่มขู่ทำร้ายร่างกายเพื่อบังคับให้จ่ายเงิน

และหากพี่ชัยอยู่ในนิยามผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ การติดต่อทวงถามยังต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดเรื่องเวลา ความถี่ วิธีการติดต่อและข้อห้ามต่าง ๆ

ธนาคารแห่งประเทศไทยอธิบายว่า สำหรับผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ในขอบเขตกฎหมาย โดยทั่วไปสามารถทวงถามได้ไม่เกินวันละหนึ่งครั้งตามหลักเกณฑ์การนับครั้ง และต้องติดต่อในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่ข้อจำกัดนี้ไม่ควรถูกนำไปใช้เหมารวมการให้เพื่อนยืมเงินเป็นครั้งคราวที่ไม่เข้าองค์ประกอบของผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติ

2.5 ถ้าเจ้าหนี้ผิดกฎหมาย ลูกหนี้ไม่ต้องจ่ายอะไรเลยจริงหรือ

นี่เป็นความเข้าใจที่อันตรายอีกเรื่องหนึ่ง

การที่เจ้าหนี้เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา หรือใช้วิธีทวงหนี้โดยมิชอบ ไม่ได้ทำให้สัญญากู้ยืมและหนี้เงินต้นทุกส่วนเป็นโมฆะไปโดยอัตโนมัติ

ต้องพิจารณาแยกว่าข้อตกลงดอกเบี้ยมีผลทางกฎหมายอย่างไร เงินที่ชำระไปแล้วต้องนำมาคำนวณอย่างไร และเงินต้นยังคงเหลืออยู่หรือไม่

สำหรับนิด แม้เธอจ่ายเงินไปมากกว่าจำนวนเงินต้นที่ได้รับแล้ว ก็ยังไม่ควรสรุปทันทีโดยไม่ตรวจสอบรายการชำระและหลักกฎหมายว่ามีสิทธิเรียกคืนเงินจำนวนใดได้บ้าง

เรื่องดังกล่าวจะวิเคราะห์อย่างละเอียดในบทที่ 9 และ 10

2.6 เมื่อเจ้าหนี้ขู่ว่าจะแจ้งความ

พี่ชัยส่งข้อความมาหานิดอีกครั้ง

“ถ้าไม่จ่าย พี่จะแจ้งตำรวจจับ”

นิดอ่านแล้วเริ่มใจเสีย

แต่เมื่อศึกษาเรื่องหนี้มากขึ้น เธอรู้ว่าการผิดนัดชำระเงินกู้ธรรมดาโดยไม่มีพฤติการณ์ที่ครบองค์ประกอบความผิดอาญา ไม่ได้ทำให้ถูกจับในฐานะผู้กระทำความผิดอาญาเพียงเพราะไม่มีเงินจ่าย

อย่างไรก็ตาม เธอก็ไม่ควรเพิกเฉยหากได้รับหมายศาลหรือเอกสารทางคดีจริง เพราะเจ้าหนี้อาจใช้กระบวนการฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกหนี้ที่มีสิทธิเรียกร้องได้

การขู่ว่าจะแจ้งความกับการดำเนินคดีโดยชอบเป็นคนละเรื่องและ ต้อง พิจารณา ถ้อยคำ กับ พฤติการณ์ ทั้งหมด ว่า เข้าข่ายความผิดฐานใดหรือไม่

2.7 สิ่งที่นิดตัดสินใจทำ

หลังร้านปิด นิดหยิบสมุดบัญชีมานั่งตรวจอีกครั้ง

คราวนี้เธอไม่ได้เปิดดูเพียงยอดเงินคงเหลือ

เธอแยกข้อมูลเป็นสี่ส่วน

เงินต้นที่ได้รับจริง

ดอกเบี้ยที่ตกลงกัน

รายการเงินที่ชำระแล้ว

และยอดที่เจ้าหนี้ยังเรียกร้อง

เธอยังเก็บข้อความการทวงหนี้ไว้ต่างหาก

เพราะเริ่มเข้าใจแล้วว่า หากต้องมีการตรวจสอบข้อพิพาท เธอควรแสดงข้อมูลครบทั้งสองด้าน ไม่ใช่เลือกเฉพาะข้อความที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง

นิดยอมรับข้อเท็จจริงว่าเคยกู้เงิน

แต่ตอนนี้เธอไม่ยอมรับว่าทุกจำนวนที่พี่ชัยเรียกจะเป็นหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ตรวจสอบอีกต่อไป

ความรู้จากบทที่ 2

ลูกหนี้มีหน้าที่ชำระหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย ไม่ใช่มีอำนาจทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินคืน

การตรวจสอบเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม และประวัติการชำระ เป็นขั้นตอนสำคัญก่อนเจรจาหรือยอมรับยอดหนี้ใหม่

‘แหล่งอ้างอิงประจำบท: S01, S02, S09, S21 (ดูท้ายเล่ม)’

บทที่ 3

เจ้าหนี้แบบไหนอยู่ภายใต้กฎหมายทวงถามหนี้

3.1 ทำไมเพื่อนทวงเพื่อนกับเจ้าหนี้เงินกู้จึงไม่เหมือนกัน

เช้าวันจันทร์
เวลา 08.35 น.

นิดเปิดร้านอาหารตามสั่งเหมือนทุกวัน

เธอกำลังหั่นหมูสำหรับเตรียมขายมื้อกลางวัน เมื่อดาวเจ้าของร้านขายผลไม้ที่อยู่ติดกันเดินเข้ามาหา

“นิด เมื่อวานชัยมาที่ร้านฉัน”

นิดเงยหน้าขึ้นทันที

“เขามาทำไม”

“มาถามว่าเธออยู่ร้านไหม แล้วก็บอกว่าเธอติดหนี้เขา”

นิดวางมีดลง

“เขาพูดอย่างนั้นจริงเหรอ”

ดาวพยักหน้า

“จริง เขาบอกว่าถ้าเจอเธอให้บอกด้วยว่าอย่าหนีหนี้”

นิดรู้สึกโกรธจนมือสั่น

เธอไม่ได้หนีไปไหน

ร้านก็เปิดทุกวัน

โทรศัพท์ก็ยังรับเป็นบางครั้ง

และที่สำคัญ เธอจ่ายเงินให้พี่ชัยไปแล้วถึง 20,000 บาท ทั้งที่ได้รับเงินกู้เพียง 10,000 บาท

“เขามีสิทธิไปบอกคนอื่นด้วยเหรอว่าเราเป็นหนี้”

ดาวถาม

นิดส่ายหน้า

“ฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน”

ดาวหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาเปิดบทความกฎหมายที่เคยอ่าน

“ฉันเคยเห็นว่ามีกฎหมายห้ามเจ้าหนี้โทรทวงหนี้เกินวันละครั้ง แล้วก็ห้ามประจานลูกหนี้”

นิดมองหน้าจอ

“ถ้าอย่างนั้นพี่ชัยก็ผิดกฎหมายใช่ไหม”

ดาวตอบอย่างไม่มั่นใจ

“ก็น่าจะใช่นะ”

แต่ความจริงมีรายละเอียดสำคัญกว่านั้น

เพราะก่อนจะพิจารณาว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายทวงถามหนี้หรือไม่ ต้องตรวจสอบก่อนว่า **ผู้ทวงถามหนี้รายนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าวหรือไม่**

นี่คือเรื่องที่หลายคนไม่เคยทราบ

3.2 ไม่ใช่เจ้าหนี้ทุกคนจะอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อกำหนดมาตรการเกี่ยวกับผู้ทวงถามหนี้ที่เข้าขอบเขตของกฎหมาย และคุ้มครองลูกหนี้จากการติดตามทวงถามที่ไม่เหมาะสม

แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้หมายความว่าเจ้าหนี้ทุกคนที่มีสิทธิเรียกร้องเงินจะถูกบังคับด้วยข้อกำหนดเดียวกันทั้งหมด

กฎหมายกำหนดนิยามของผู้ทวงถามหนี้ไว้โดยเฉพาะ โดยครอบคลุมเจ้าหนี้ที่เป็นผู้ให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ เจ้าหนี้จากการประกอบธุรกิจตามที่กฎหมายกำหนด เจ้าหนี้อื่นที่มีสิทธิรับชำระหนี้จากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระ รวมถึงผู้รับมอบอำนาจและผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้

ลองเปรียบเทียบคนสองคน

คนแรกเป็นพนักงานบริษัท ให้เพื่อนยืมเงิน 5,000 บาทเพียงครั้งเดียวเพื่อช่วยจ่ายค่ารักษาพยาบาล

คนที่สองปล่อยเงินกู้ให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดเป็นประจำ มีสมุดบัญชีลูกหนี้หลายคน และเรียกเก็บดอกเบี้ยรายวันหรือรายสัปดาห์

แม้ทั้งสองคนจะเป็นเจ้าหนี้ที่ให้กู้ยืมเงินเหมือนกัน แต่ลักษณะการดำเนินการไม่เหมือนกัน

คนแรกอาจเป็นเพียงผู้ให้ยืมเงินเป็นครั้งคราว

ส่วนคนที่สองอาจเข้าลักษณะผู้ให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ

ความแตกต่างนี้มีผลต่อการนำพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้มาใช้

3.3 เจ้าหนี้ห้ากลุ่มที่ประชาชนควรแยกให้ออก

ประเภทเจ้าหนี้	ตัวอย่าง	แนวทางพิจารณากฎหมายทวงถามหนี้
สถาบันการเงิน	ธนาคาร บริษัทสินเชื่อ	โดยทั่วไปอยู่ภายใต้กฎหมาย
ผู้ให้กู้เป็นอาชีพ	ผู้ปล่อยกู้รายวันเป็นปกติ	อาจเข้าข่ายแม้ไม่ได้รับอนุญาต
ผู้ประกอบธุรกิจที่มีลูกหนี้	ผู้ขายสินค้าให้ผ่อนชำระเป็นปกติ	พิจารณาลักษณะธุรกิจและมูลหนี้
บุคคลให้ยืมเงินครั้งคราว	เพื่อนให้เพื่อนยืมเงินครั้งเดียว	โดยทั่วไปไม่เข้าข่ายจากการให้ยืมเพียงครั้งนั้น
ผู้รับจ้างทวงหนี้	บริษัทรับจ้างติดตามหนี้	พิจารณาการประกอบธุรกิจและฐานะผู้ทวงถามหนี้

ตารางนี้ใช้เพื่อจำแนกประเภทเบื้องต้น ไม่ใช่ข้อวินิจฉัยสำเร็จรูปว่าเจ้าหนี้รายใดอยู่ในหรืออยู่นอกกฎหมาย

ต้องตรวจสอบลักษณะกิจกรรม การประกอบธุรกิจ มูลหนี้ และฐานะของผู้ที่ติดต่อทวงถามจริงด้วย

3.4 ปล่อยเงินกู้นอกระบบ เข้ากฎหมายทวงถามหนี้หรือไม่

นิดเริ่มทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับพี่ชัย

เธอไม่ได้เป็นลูกหนี้เพียงคนเดียว

พ่อค้าแม่ค้าหลายคนในตลาดรู้จักพี่ชัยในฐานะคนปล่อยเงินกู้

บางคนส่งเงินรายวัน

บางคนส่งเงินรายสัปดาห์

บางคนจ่ายเฉพาะดอกเบี้ย

ส่วนบางคนกู้เงินใหม่เพื่อมาชำระหนี้เดิม

พี่ชัยมีบัญชีรายชื่อลูกหนี้ และติดตามการชำระเงินอย่างสม่ำเสมอ

ถ้าข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นจริง ก็เป็นข้อมูลที่อาจสนับสนุนว่าพี่ชัยประกอบการให้กู้ยืมเงินเป็นปกติธุระหรือเป็นทางการค้าปกติ

ประเด็น ที่ สำคัญ อีก อย่าง คือ **การ ให้ กู้ โดย ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้หมายความว่าผู้ให้กู้จะหลุดพ้นจากกฎหมายควบคุมวิธีทวงถามหนี้**

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้กำหนดขอบเขตครอบคลุมหนี้ของเจ้าหนี้ตามนิยาม แม้หนี้ดังกล่าวจะไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

แต่ต้องพิจารณาก่อนว่าเจ้าหนี้เข้าข่ายผู้ทวงถามหนี้ตามนิยามจริงหรือไม่

ดังนั้น เจ้าหนี้ที่ปล่อยกู้เป็นอาชีพโดยเรียกดอกเบี้ยเกินกฎหมาย อาจมีทั้งปัญหาเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของดอกเบี้ยและปัญหาเรื่องวิธีการทวงถามหนี้ได้พร้อมกัน

3.5 ต้องปล่อยกู้กี่คน จึงถือว่าเป็นอาชีพ

“พี่ชัยปล่อยกู้ให้กี่คน ถึงจะถือว่าเป็นเจ้าหนี้ตามกฎหมายทวงหนี้”

นิดถามดาว

คำถามนี้ดูเหมือนควรมีตัวเลขชัดเจน

เช่น ปล่อย กู้ เกิน ห้า คน หรือ เกิน สิบ คน จึง เข้าข่ายประกอบธุรกิจ

แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดตัวเลขจำนวนลูกหนี้ที่ใช้ตัดสินทุกกรณีไว้ในลักษณะนั้น

การพิจารณาว่าเป็นการให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระ ต้องดูพฤติการณ์โดยรวม เช่น ความต่อเนื่องในการปล่อยเงินกู้ จำนวนและลักษณะธุรกรรม การเรียกผลตอบแทน การจัดระบบติดตามลูกหนี้ และลักษณะการดำเนินการที่แสดงว่าเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นปกติ

การมีลูกหนี้หลายคนอาจเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุน

แต่ไม่ควร สรุป ว่า มีลูกหนี้ จำนวน หนึ่ง แล้ว เข้า กฎหมาย โดยอัตโนมัติ หรือไม่มีทะเบียนการค้าแล้วไม่เข้ากฎหมายแน่นอน

3.6 เพื่อนยืมเงินแล้วไม่คืน ใช้กฎหมายทวงหนี้ได้หรือไม่

สมมติว่าแก้วให้เพื่อนสนิทยืมเงิน 7,000 บาท

ทั้งสองคนไม่ได้ทำธุรกิจปล่อยเงินกู้

แก้วให้ยืมเพราะเห็นว่าเพื่อนกำลังเดือดร้อน

เมื่อครบกำหนดชำระ เพื่อนไม่คืนเงิน

แก้วจึงส่งข้อความทวงถาม

กรณีนี้โดยทั่วไปไม่ใช่การให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระ

ดังนั้น ข้อกำหนดเฉพาะบางประการของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ เช่น กฎเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการติดต่อ จึงไม่ควรถูกนำมาใช้กับแก้วโดยอัตโนมัติ

ธนาคารแห่งประเทศไทยเคยอธิบายความแตกต่างนี้โดยยกตัวอย่างว่า การทวงหนี้ระหว่างเพื่อนที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติ ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดการทวงถามวันละครั้งในลักษณะเดียวกับผู้ประกอบธุรกิจ

แต่ต้องระวังความเข้าใจผิดอีกด้านหนึ่ง

การไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ไม่ได้หมายความว่าแก้วจะสามารถข่มขู่ทำร้ายเพื่อน โพสต์กล่าวหาข้อความที่เข้าข่ายหมิ่นประมาท หรือกระทำละเมิดได้ตามใจชอบ

การกระทำ เหล่านั้น อาจ อยู่ ภายใต้ กฎหมายอาญา หรือ กฎหมายแพ่งบทอื่นได้

กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ

การไม่อยู่ในขอบเขตกฎหมายทวงถามหนี้ ไม่ได้แปลว่า ได้รับอนุญาตให้ใช้วิธีทวงหนี้ที่ผิดกฎหมายอื่น

3.7 ถ้าเจ้าหนี้จ้างคนอื่นมาทวงแทน

บางครั้งผู้ที่โทรศัพท์มาทวงเงินไม่ใช่เจ้าหนี้ตัวจริง

อาจเป็นพนักงานบริษัทสินเชื่อ

ผู้ได้รับมอบอำนาจ

บริษัทรับจ้างติดตามหนี้

หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ติดต่อกับลูกหนี้

จึงต้องตรวจสอบทั้งเจ้าหนี้ต้นทางและฐานะของผู้ที่ทำการทวงถาม

โดยเฉพาะบริษัทหรือบุคคลที่ประกอบธุรกิจรับจ้างทวงถามหนี้ อาจเข้าข่ายผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง แม้ผู้ที่โทรศัพท์มาจะไม่ใช่เจ้าหนี้ผู้ให้กู้โดยตรง

ในทางกลับกัน หากเพื่อนคนหนึ่งฝากอีกคนช่วยพูดกับลูกหนี้เป็นครั้งคราว ก็ต้องพิจารณารายละเอียดว่าบุคคลนั้นมีฐานะ

ตามนิยามกฎหมายหรือไม่ ไม่ใช่ถือว่าการฝากทวงทุกกรณีเป็นธุรกิจรับจ้างทวงหนี้

3.8 สิทธิในการติดต่อคนในครอบครัวของลูกหนี้

เรื่องนี้สำคัญมากสำหรับนิด

พี่ชัยโทรหาแม่ของเธอ และบอกว่าเธอเป็นหนี้แล้วไม่ยอมชำระ

นิด จึง สงสัย ว่าการกระทำ นี้ เข้าข่าย การ ทวงถาม หนี้ ที่ผิดกฎหมายหรือไม่

สำหรับผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ กฎหมายวางหลักห้ามติดต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ลูกหนี้เพื่อทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้สำหรับการทวงถาม

การ ติดต่อ บุคคล อื่น เพื่อ สอบถาม หรือ ยืนยัน ข้อมูล สถานที่ติดต่อลูกหนี้มีข้อจำกัด และโดยหลักห้ามเปิดเผยความเป็นหนี้

มีข้อยกเว้นเฉพาะ เช่น เมื่อผู้ที่ถูกติดต่อเป็นสามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ และบุคคลนั้นสอบถามเหตุแห่งการติดต่อ ผู้ทวงถามหนี้อาจชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและเหมาะสมตามเงื่อนไขกฎหมาย

ข้อยกเว้นนี้ไม่ใช่การเปิดสิทธิให้โทรไปบอกแม่ของลูกหนี้ได้ทุกอย่างโดยไม่มีเงื่อนไข

ดังนั้น ต้องตรวจสอบว่าในกรณีของนิด พี่ชัยโทรไปเพื่ออะไร แม่เป็นผู้สอบถามเหตุแห่งการติดต่อหรือไม่ พี่ชัยเปิดเผยข้อมูลมากน้อยเพียงใด และมีการกดดันให้แม่รับผิดแทนนิดหรือไม่

เพียงเพราะแม่เป็นบุพการี ไม่ได้หมายความว่าแม่ต้องรับผิดชำระหนี้ของลูกโดยอัตโนมัติ

3.9 คำขู่ประจานลูกหนี้

ช่วงบ่ายวันเดียวกัน นิดได้รับข้อความจากพี่ชัยอีกครั้ง

“ถ้าไม่จ่าย พี่จะโพสต์รูปกับชื่อเธอลงกลุ่มตลาด”

นิดอ่านข้อความแล้วบันทึกภาพหน้าจอเก็บไว้

หากพี่ชัยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง การกระทำที่ทำให้เสียหายต่อชื่อเสียง และการเปิดเผยความเป็นหนี้แก่บุคคลอื่นโดยไม่เข้าเงื่อนไข อาจเข้าข่ายข้อห้ามตามกฎหมายดังกล่าว

ในขณะเดียวกัน หากการโพสต์เกิดขึ้นจริง ต้องตรวจสอบถ้อยคำ ลักษณะการเผยแพร่ ความเสียหาย และองค์ประกอบความผิดหรือความรับผิดตามกฎหมายอื่นที่อาจเกี่ยวข้อง

ไม่ ควร สรุป ว่าการ โพสต์ เกี่ยวกับ หนี้ ทุก ข้อความ เป็น หมิ่นประมาทเสมอไป และก็ไม่ควรคิดว่าการเป็นเจ้าหนี้ทำให้มีสิทธิประจานลูกหนี้ทุกกรณี

ประเด็นนี้จะอธิบายอย่างละเอียดในบทที่ 7

3.10 วันที่นิดเริ่มแยกเจ้าหนี้ออกเป็นประเภท

หลังปิดร้าน นิดกลับมานั่งทบทวนเรื่องพี่ชัย

ก่อนหน้านี้เธอคิดว่าเจ้าหนี้ทุกคนมีกฎหมายทวงถามหนี้บังคับเหมือนกัน

แต่วันนี้เธอรู้ว่าต้องตรวจสอบก่อนว่าพี่ชัยให้กู้ยืมเงินเป็นปกติหรือไม่

เธอจึงเริ่มรวบรวมข้อมูลที่ตนทราบจริง

พี่ชัยเคยปล่อยเงินกู้ให้ใครบ้าง

มีลักษณะคิดดอกเบี้ยและทวงเก็บเงินอย่างไร

มีข้อความหรือเอกสารที่แสดงว่าให้กู้เงินเป็นประจำหรือไม่

และบุคคลที่ติดต่อทวงถามเงินแทนเขาเกี่ยวข้องกันอย่างไร

นิดไม่ได้ต้องการสร้างข้อกล่าวหาเกินความจริง

เธอเพียงต้องการทราบว่ากฎหมายใดคุ้มครองตน และกฎหมายใดใช้กับพฤติการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

เพราะการเลือกกฎหมายผิดฉบับอาจทำให้เสียเวลา แม้การกระทำนั้นจะมีปัญหาทางกฎหมายจริงก็ตาม

ความรู้จากบทที่ 3

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ไม่ได้ใช้กับเจ้าหนี้ทุกคนในลักษณะเดียวกัน ต้องตรวจสอบว่าผู้ทวงถามหนี้เข้าข่ายนิยามตามกฎหมายหรือไม่

ผู้ปล่อยกู้เป็นอาชีพอาจอยู่ภายใต้กฎหมาย แม้มีปัญหาเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของเงินกู้ ส่วนผู้ให้เพื่อนยืมเงินเป็นครั้งคราวอาจไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ แต่ยังต้องเคารพกฎหมายอื่นที่คุ้มครองสิทธิของลูกหนี้

‘แหล่งอ้างอิงประจำบท: S02, S03 (ดูท้ายเล่ม)’